

rimin kuzeybatı köşesindeki tek şerefeli minare yuvarlak gövdelidir. Gövdeden şerefe geçiş içbükey bir silme ile sağlanmıştır. Petek üç bölüm hâlinde gittikçe daralan ve yuvarlak bir halkayla nihayetlenen taş bir külâhla örtülmüştür. Külâhın üzerinde hilâli oldukça sâde bir alem görülmektedir. Bu cephe mistarlı bir kağıda çizilmiştir⁸⁵⁷. (Şekil:27)

Değerlendirme

Emîr Hoca Seyyid Mustafa Efendi tarafından yaptırıldığı belirtilen Emir Câmiî'nin inşâ tarihi kesin olarak belli değildir⁸⁵⁸. Ancak minberini 1767 yılında vefat eden Defterdar Avni Mehmet Efendi koydurmuştur. Buna göre mescidin 18. yüzyılın ortalarına doğru inşâ edildiği anlaşılmaktadır. Fakat büyük bir yangın geçiren mescit 1249/1833-34 yıllarında Darphane Emîni Ali Rıza Efendi tarafından yeniden inşâ edilmiştir⁸⁵⁹. Osmanlı Arşivi'ndeki Emir Câmiî'ne ait inşâ projesi ile cephe çizimi muhtemelen bu ikinci yapıya aittir. Böylece çizim tarihi belli olmayan projenin de büyük bir ihtimalle 1833 yılında çizildiği anlaşılmaktadır. Emir Câmiî 1955-1957 istimlâkleri sırasında tamamen ortadan kaldırılmıştır⁸⁶⁰. Dolayısıyla bu proje bugün mevcut olmayan Emir Câmiî'n plân ve mimarisine ait çok önemli bir belgedir.

35-Süleyman Subaşı Câmiî'nin İnşâ Projesi

Unkapanı Câmiî olarak da anılan Süleyman Subaşı Câmiî Unkapanı Köprüsü'nün hemen sağında yer almaktaydı⁸⁶¹. Osmanlı Arşivi'nde, fevkâni bir yapı olan Süleyman Subaşı Câmiî ile ilgili olarak toplam sekiz parça çizim bulunmaktadır.(Şekil:28)

Bu çizimlerden birincisi ilk taslak ve karalama olup dördü alt kata, ikisi ise üst kattaki harime aittir. Diğer bir tanesi ise yarım bırakılmış cephe çizimidir. Böylece bu plânlardan câmi projesinin yedi aşamada gerçekleştiği ve uygulanan plânın muhtemelen numaralandırdığımız yedinci çizimin olduğu anlaşılmaktadır. Şimdi bu çizimleri sırasıyla inceleyelim:

Birinci çizim ilk taslak ve karalamadır. Oldukça basit olup üzerinde belirli hesaplar görülmektedir. Ancak yinede bu çizim daha sonraki aşamalara öncülük etmiştir.

İkinci plân zemin kata aittir ve birincideki muhtemel proje burada artık belirginleşmiştir. Altındaki "Beş mili metro bir metro i'tibar olunarak" açıklamasıyla çizimin ölçek kullanılarak yapıldığı belirtilmiştir. Plân dıştan dışa 12.10x7.20 ebatlarında olup kuzeybatı köşesi yamuktur. Çizim biri üzerinde harimin yer alacağı diğeri ise üst kata çıkacak merdivenlerin bulunduğu yatay ve dikey olarak uzanan iki odadan oluşmaktadır. Yatay dikdörtgen plânlı odaya kuzey ve doğudaki iki kapıdan gi-

857 Bkz. BOA, PPK, sn.1037.

858 Öz, a.g.e., C.I, s.51, dipnot:103.

859 Hadika, a.g.e, C.I, s.79-80.

860 Bkz. Eminönü Câmiileri, s.65.

861 Bkz.Ayverdi, a.g.h, C.5.